สรุปสาระสำคัญจากการเข้าร่วมงานเสวนา

Medicine & Pharmacy of the Future: Technologies for Life

ภายในงาน Russian-Thai Investment Forum 2026

1. ภาพรวมและทิศทางความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมเหล็กและโลหะไทย–รัสเซีย

ประเทศไทยและรัสเซียมีศักยภาพในการพัฒนาความร่วมมือด้านการแพทย์ เภสัชกรรม และเทคโนโลยีชีวการแพทย์ โดยไทยมีความพร้อมด้านสถานพยาบาล บุคลากร และโครงสร้างพื้นฐานการลงทุน ขณะที่รัสเซียมีความก้าวหน้าด้านการวิจัยยา วัคซีน และเทคโนโลยีการรักษา จึงสามารถต่อยอดความร่วมมือด้านการวิจัย การถ่ายทอดเทคโนโลยี การร่วมลงทุน และการผลิตได้ โดยใช้ประเทศไทยเป็นฐานขยายตลาดสู่ภูมิภาคอาเซียนที่มีความต้องการผลิตภัณฑ์และบริการสุขภาพเพิ่มขึ้น

2. ประเด็นสำคัญจากการเสวนา

2.1 การลงทุนและการพัฒนาอุตสาหกรรมการแพทย์

ประเทศไทยมีมาตรการส่งเสริมการลงทุน โดยเฉพาะในพื้นที่ EEC ซึ่งให้สิทธิประโยชน์ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสูงสุด 15 ปี ตามเงื่อนไขโครงการ พร้อมอำนวยความสะดวกด้านวีซ่า ใบอนุญาตทำงาน และการดำเนินธุรกิจ นอกจากนี้ โครงการ Genomics Thailand ได้ถอดรหัสพันธุกรรมประชากรแล้วประมาณ 15,000 ราย เพื่อสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการรักษาที่เหมาะสมกับพันธุกรรมของคนไทย รวมถึงเปิดโอกาสให้บริษัทต่างชาติร่วมวิจัยกับสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข โดยงานวิจัยไม่แสวงหากำไรและโครงการเชิงพาณิชย์มีเงื่อนไขการดำเนินงานและแบ่งปันผลประโยชน์แตกต่างกัน

2.2 เทคโนโลยีพันธุกรรมและการรักษาผู้มีบุตรยาก

เทคโนโลยีทางพันธุกรรมมีบทบาทมากขึ้นในการตรวจคัดกรองและป้องกันโรคก่อนตั้งครรภ์ เช่น การตรวจพาหะโรคธาลัสซีเมียที่พบได้บ่อยในไทยและอาเซียน รวมถึงการตรวจพันธุกรรมตัวอ่อนเพื่อประเมินความเสี่ยงของโรคบางชนิด ช่วยให้สามารถวางแผนการมีบุตรและดูแลสุขภาพตั้งแต่ระยะเริ่มต้น ต่อยอดสู่การแพทย์เพื่อยืดอายุและเพิ่มคุณภาพชีวิต

2.3 อุตสาหกรรมยาและความมั่นคงด้านเวชภัณฑ์

การพัฒนายานวัตกรรมมีต้นทุนสูง จึงควรส่งเสริมการเข้าถึงยาหลากหลายประเภท ทั้งยานวัตกรรม ยาสามัญ และยาชีววัตถุคล้ายคลึง (Biosimilars) เพื่อลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มทางเลือกในการรักษา โดยไทยและรัสเซียสามารถร่วมมือด้านการนำเข้า–ส่งออกยา การให้สิทธิใช้เทคโนโลยี การถ่ายทอดองค์ความรู้ และการขยายฐานการผลิตในประเทศไทย เพื่อลดการพึ่งพาการนำเข้าในระยะยาว

2.4 การพัฒนาวัคซีนและเทคโนโลยี mRNA

เทคโนโลยี mRNA มีศักยภาพในการพัฒนาวัคซีนรองรับโรคต่าง ๆ รวมถึงการศึกษาวัคซีนเพื่อรักษาการติดเชื้อ HPV และความผิดปกติของเซลล์ปากมดลูก ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างการวิจัยในห้องปฏิบัติการและสัตว์ทดลอง ก่อนพัฒนาสู่การทดลองในมนุษย์ ทั้งนี้ ไทยมีความร่วมมือด้านวัคซีนกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและ University of Pennsylvania รวมถึงการวิจัยวัคซีนมาลาเรียระหว่างมหาวิทยาลัยมหิดลกับเครือข่ายมหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด

2.5 กฎระเบียบและมาตรฐานการขึ้นทะเบียนยา

ประเทศไทยมีระบบยื่นเอกสารขึ้นทะเบียนยาทางอิเล็กทรอนิกส์ผ่านสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) และมีความร่วมมือด้านมาตรฐานการผลิตและการตรวจประเมินโรงงานในระดับสากล อย่างไรก็ตาม อาเซียนยังไม่มีระบบยอมรับการขึ้นทะเบียนยาโดยอัตโนมัติ ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับอนุญาตในประเทศหนึ่งจึงยังต้องผ่านขั้นตอนของประเทศปลายทาง แม้จะมีความพยายามพัฒนามาตรฐานและการประเมินเอกสารร่วมกัน ผู้ประกอบการไทยและรัสเซียจึงควรศึกษาข้อกำหนดและเตรียมเอกสารให้พร้อมก่อนเข้าสู่ตลาด

2.6 นวัตกรรมการรักษาขั้นสูงและ Lifestyle Medicine

เทคโนโลยีเซลล์และยีนมีบทบาทในการรักษาโรคมากขึ้น เช่น CAR-T Cell ซึ่งนำเซลล์ภูมิคุ้มกันของผู้ป่วยมาปรับเปลี่ยนเพื่อทำลายเซลล์มะเร็ง ปัจจุบันไทยมีผลิตภัณฑ์ขึ้นทะเบียนแล้ว 2 รายการ และอีก 1 รายการอยู่ระหว่างพัฒนา รวมถึงการศึกษาใช้เซลล์รักษาบาดแผลเรื้อรัง แผลไฟไหม้ ฟื้นฟูเนื้อเยื่อ และเซลล์ต้นกำเนิดรักษาโรคข้อเข่าเสื่อม ขณะเดียวกัน Lifestyle Medicine เน้นการดูแลสุขภาพ 6 ด้าน ได้แก่ โภชนาการ การออกกำลังกาย การนอนหลับ การจัดการความเครียด ความสัมพันธ์ทางสังคมและครอบครัว และการลดการดื่มแอลกอฮอล์และสูบบุหรี่

2.7 เทคโนโลยีสัตวแพทย์และสุขภาพสัตว์

ความต้องการบริการรักษาสัตว์เพิ่มขึ้นตามพฤติกรรมผู้เลี้ยงสัตว์ที่มองสัตว์เลี้ยงเป็นสมาชิกครอบครัว โดยไทยมีศักยภาพด้านบริการสัตวแพทย์ เช่น สถานพยาบาลของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่รองรับสัตว์เลี้ยง สัตว์เศรษฐกิจ และสัตว์ป่า นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างเหมาะสมเพื่อป้องกันเชื้อดื้อยา และแนวทางจัดตั้งธนาคารเซลล์สัตว์ระดับชาติเพื่อสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการรักษา

2.8 ตลาดผลิตภัณฑ์สุขภาพและพฤติกรรมผู้บริโภค

ตลาดยา อาหารเสริม และผลิตภัณฑ์สุขภาพมีแนวโน้มเติบโตจากสังคมสูงวัยและความนิยมดูแลสุขภาพเชิงป้องกัน โดยข้อมูลที่นำเสนอระบุว่าเวียดนามมีประชากรสูงอายุประมาณ 14 ล้านคน ขณะที่กลุ่ม Gen Z และ Millennials เริ่มให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพและใช้จ่ายกับผลิตภัณฑ์สุขภาพมากขึ้น จึงเป็นโอกาสในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เหมาะกับผู้บริโภคแต่ละช่วงวัย

2.9 อุปกรณ์การแพทย์และการฟื้นฟูระบบประสาท

มีการนำเสนอเทคโนโลยีเลเซอร์กำลังสูงสำหรับการผ่าตัด โดยเฉพาะโรคระบบทางเดินปัสสาวะ ซึ่งมีระบบตรวจจับเนื้อเยื่ออัตโนมัติเพิ่มความแม่นยำและลดความเสี่ยงต่อเนื้อเยื่อข้างเคียง รวมถึงเทคโนโลยีกระตุ้นระบบประสาทและสมองเพื่อฟื้นฟูผู้ป่วยอัลไซเมอร์ เด็กออทิสติก และเด็กสมองพิการ ควบคู่กับการดูแลสุขภาพสมองผ่านการทำสมาธิ การฝึกหายใจ การออกกำลังกาย และการพักผ่อน ซึ่งเป็นโอกาสในการนำเข้าและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีจากรัสเซียในประเทศไทย

3. ประเด็นท้าทายและข้อจำกัด

การพัฒนาความร่วมมือไทย–รัสเซียมีความท้าทายหลัก 3 ด้าน ได้แก่ (1) ต้นทุนการวิจัยและพัฒนายาที่สูง ส่งผลต่อราคาผลิตภัณฑ์และการเข้าถึงการรักษา จึงควรส่งเสริมยาสามัญและ Biosimilars ควบคู่กัน (2) ความแตกต่างด้านกฎระเบียบและการขึ้นทะเบียน ซึ่งแต่ละประเทศยังมีข้อกำหนดเฉพาะ ทำให้การขยายตลาดมีขั้นตอนและต้นทุนเพิ่มขึ้น และ (3) การเชื่อมโยงภาคธุรกิจกับสถาบันวิจัย เนื่องจากการนำงานวิจัยไปสู่เชิงพาณิชย์ต้องอาศัยเงินลงทุน เทคโนโลยี และความร่วมมือระหว่างเอกชน มหาวิทยาลัย โรงพยาบาล และภาครัฐ

4. โอกาสความร่วมมือทางธุรกิจและการลงทุนไทย–รัสเซีย

สามารถต่อยอดความร่วมมือได้ 5 ด้าน ได้แก่

1) การวิจัยและพัฒนายาและวัคซีน โดยเฉพาะยารักษาโรคมะเร็ง วัคซีน และเทคโนโลยี mRNA รวมถึงการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และบุคลากร

2) การผลิตยาและอุปกรณ์การแพทย์ ผ่านการถ่ายทอดเทคโนโลยีและร่วมลงทุน เพื่อพัฒนาฐานการผลิตในไทยและขยายตลาดสู่อาเซียน

3) เทคโนโลยีการรักษาขั้นสูง เชื่อมโยงบริษัทเทคโนโลยีทางการแพทย์รัสเซียกับสถานพยาบาลและผู้ประกอบการไทย

4) ผลิตภัณฑ์สุขภาพและการดูแลผู้สูงอายุ ร่วมพัฒนายา อาหารเสริม และบริการสุขภาพให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

5) เครือข่ายธุรกิจและสถาบันวิจัย ส่งเสริมการจับคู่ธุรกิจและเชื่อมโยงบริษัทกับมหาวิทยาลัย โรงพยาบาล และหน่วยงานภาครัฐ เพื่อผลักดันงานวิจัยสู่การลงทุนจริง

ช่วงบรรยายโดย นายจารุเดช คุณะดิลก ผู้แทนกลุ่มอุตสาหกรรมผู้ผลิตเครื่องมือแพทย์และสุขภาพ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (FTI)

1. แบ่งปันประสบการณ์และรูปแบบความร่วมมือในตลาดรัสเซีย

ภาคธุรกิจไทยมีประสบการณ์ทำงานร่วมกับพันธมิตรรัสเซียมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1994 หรือกว่า 30 ปี โดยพันธมิตรมีเครือข่ายการจำหน่ายครอบคลุม 15 ประเทศ อาทิ คาซัคสถาน ทาจิกิสถาน และอาเซอร์ไบจาน นอกจากนี้ ยังมีความร่วมมือระหว่างไทย ญี่ปุ่น และรัสเซีย โดยใช้ไทยเป็นฐานการผลิตร่วมกับพันธมิตรญี่ปุ่น ก่อนผ่านกระบวนการในญี่ปุ่นและส่งออกไปยังรัสเซีย รวมถึงการตั้งฐานการผลิตร่วมกันในรัสเซีย เช่น เมือง Krasnodar

2. การพัฒนานวัตกรรมและการใช้ไทยเป็นประตูสู่อาเซียน

ความร่วมมือด้านนวัตกรรมเริ่มชัดเจนในช่วงโควิด-19 ผ่านการนำผลิตภัณฑ์วินิจฉัยโรค (Diagnostics) จากรัสเซียมาทดลองในไทย ขณะเดียวกัน นักลงทุนรัสเซียสนใจใช้เครื่องมือและศูนย์วิจัยของมหาวิทยาลัยไทยเพื่อพัฒนางานวิจัยร่วมกัน โดยมองไทยเป็นจุดเริ่มต้นในการขยายตลาดสู่อาเซียน ซึ่งมีประชากรกว่า 700 ล้านคน แม้ไทยต้องแข่งขันดึงดูดการลงทุนกับเวียดนามและอินโดนีเซีย แต่ยังมีจุดแข็งด้านการผลิตเครื่องมือแพทย์ที่ได้รับการยอมรับในตลาดต่างประเทศ

3. ศักยภาพการผลิตและส่งออกเครื่องมือแพทย์ของไทย

ผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์หลายชนิดที่จำหน่ายในรัสเซียผลิตจากประเทศไทย แม้ใช้แบรนด์รัสเซียหรือญี่ปุ่น แต่ระบุแหล่งผลิตว่า “Made in Thailand” โดยมีผลิตภัณฑ์สำคัญ ได้แก่

- อุปกรณ์สำหรับธนาคารเลือด (Blood Banking)
- อุปกรณ์ให้สารน้ำและยาทางหลอดเลือดดำ (Intravenous Infusion Therapy)
- กาวชีวภาพและไฟบรินซีลแลนท์ (Fibrin Sealant) สำหรับช่วยห้ามเลือด ปิดแผล และประสานเนื้อเยื่อภายในร่างกายระหว่างการผ่าตัด ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์เฉพาะทางที่มีมูลค่าเพิ่มสูง

4. การสนับสนุนผู้ประกอบการและโอกาสความร่วมมือ

ภาคเอกชนไทยพร้อมเป็นตัวกลางให้บริษัทขนาดเล็ก สตาร์ทอัพ และผู้ประกอบการใหม่จากรัสเซียที่ต้องการเข้าสู่ตลาดไทย โดยช่วยหาพันธมิตรในประเทศ รวมถึงสนับสนุนการนำเข้า การขึ้นทะเบียน และการวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์

ทั้งนี้ ความร่วมมือไทย–รัสเซียมีโอกาสต่อยอดจากการซื้อขายสินค้าไปสู่การวิจัยและพัฒนา การถ่ายทอดเทคโนโลยี การใช้ไทยเป็นฐานการผลิต และการขยายตลาดสู่อาเซียน โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างภาคธุรกิจ มหาวิทยาลัย และศูนย์วิจัย เพื่อยกระดับอุตสาหกรรมเครื่องมือแพทย์และสร้างโอกาสการลงทุนร่วมกัน